ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ

ਬਨਾਮ

ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਰਾਜ

(2018 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1271-1272)
ਸਤੰਬਰ 04, 2023

[ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਾਈ, ਜੇ.ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ* ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਮੁੱਦਾ: ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 302, 376, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 4, ਪੀ.ਓ.ਸੀ.ਐਸ.ਓ ਐਕਟ, 2012 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਖਾਮੀਆਂ ਸਨ।

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਧਾਰਾਵਾਂ 302, 376 – ਬਾਲਾਂ ਤੋਂ ਯੌਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉ ਐਕਟ, 2012 – ਧਾਰਾ 4 – ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਖਾਮੀਆਂ; ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ – ਉਚਿਤਤਾ:

ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ 162, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਝਾਤ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਇੱਕ 10 ਸਾਲਾ ਲੜਕੀ ਦੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਬੂਤ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਇੱਕੋ ਅਹਿਮ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕੀ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ – ਧਾਰਾ 162, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਝਾਤ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਣ ਲਈ ਰੋਕਦਾ ਹੈ – ਜੱਜ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਤ ਸਕੇ – ਪੁਲਿਸ ਅੱਗੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪੀੜਤ ਦੇ ਘਰ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ

ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਟੀਵੀ ਦੇਖਣ ਲਈ ਲੈ ਗਿਆ – ਸਾਰੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੀੜਤਾ ਦੇ ਠਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਰਵਾਜਾ ਲਾਕ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ– ਪਰੰਤੂ, ਨਾ ਤਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਅਤੇ ਸੱਚ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ – ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਮੂਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ – ਇਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਧਾਰਾ 165 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ – ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ – ਮਾਮਲਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਧਾਰਾ 366, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਚੂਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨੇ ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਉੱਭਰਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਚੂਕ ਕੀਤੀ – ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 – ਧਾਰਾਵਾਂ 162, 366 – ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 – ਧਾਰਾ 165.

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 – ਧਾਰਾ 162 – ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ – 'ਉਦੇਸ਼' ਜਿਸ ਦਾ ਉਲੇਖ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ 162 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਵਾਏ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ – ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਗਵਾਹ, ਜਿਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਧਾਰਾ 145 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਤਰੀਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਉਲੇਖਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਹੈ – ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ – ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਹੈ – ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਬਿਆਨ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਤੇ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਧਾਰਾ 162 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀਮਾ ਜਾਂ ਪਾਬੰਧੀ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਫੈਸਲਾ: ਕਈ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਜੂਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਗਵਾਹ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ, ਉਹ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਪਿਛਲੇ ਕਥਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਵੇਗਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਖੰਡਨ ਜਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਗਵਾਹ - ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਾਂਗ, ਜਿੱਥੇ ਸਬੂਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ FIR ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਬਿਆਨ, ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਜੱਜ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਕੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫਸਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ। [ਪਾਰਾ 47 ਅਤੇ 48]

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 – ਧਾਰਾ 53(1), 53ਏ – ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ – ਮਹੱਤਵ – ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਸਬੂਤ – ਬਲਾਤਕਾਰ ਪੀੜਿਤ ਮ੍ਰਿਤਕ.

ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ 53(1) ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੇ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਇੱਲਜ਼ਾਮ ਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਸੋਧ ਐਕਟ 25 ਦੇ 2005 ਦੁਆਰਾ, ਧਾਰਾ 53 ਅਧੀਨ ਇਕ ਨਵੀਂ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਮੂਲ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਧਾਰਾ 53 ਅਧੀਨ ਇਕ ਨਵੀਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਬਦਲਾਅ ਨਾਲ ਹੀ, ਐਕਟ 25 ਦੇ 2005 ਨੇ ਇਕ ਨਵੀਂ ਧਾਰਾ ਭੀ ਜੋੜੀ ਅਰਥਾਤ ਧਾਰਾ 53ਏ – ਜਦੋਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਪੀੜਿਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ – ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਧਾਰਾਵਾਂ 302, 376 – ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2005. (ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 25-27 ਅਤੇ 29)

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 – ਧਾਰਾ 313 – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਅਤਿਰਿਕਤ ਹਾਲਾਤ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ – ਅਨੁਚਿਤਤਾ:

ਫੈਸਲਾ: ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਗਲਾ ਬਿਆਨ ਧਾਰਾ 313 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਸੀ ਕਿ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ – ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਸਕੇ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਉਚਿਤ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕੇ।

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 – ਧਾਰਾਵਾਂ 145, 161 – ਬਚਾਅ ਵਕੀਲ, ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ:

ਫੈਸਲਾ: ਬਚਾਅ ਵਕੀਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਾਏ

ਤਾਂ ਜੋ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਛੱਡਣਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ – ਬਚਾਅ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 145, ਸਬੂਤ ਐਕਟ – ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਚੂਕ ਵੀ ਬਹੁਤ ਅਫਸੋਸਜਨਕ ਹੈ – ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਗਵਾਹ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਆਗੂ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ – ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਾਏ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ – ਜੇਕਰ ਗਵਾਹ ਉਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਚਾਅ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੇ ਉਹ ਧਾਰਾ 145, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ – ਇਸ ਲਈ, ਸਮੱਗਰੀ ਛੱਡਣਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 145, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ – ਇਹ ਬਚਾਅ ਵਕੀਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰੇ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 – ਅਧਿਆਇ XXVII: ਧਾਰਾਵਾਂ 366-371; ਅਧਿਆਇ XXIX: ਧਾਰਾਵਾਂ 372-394 – ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਜ਼:

ਫੈਸਲਾ: ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਸਬਸਟੈਂਟਿਵ ਅਪੀਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ – ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਅਧਿਆਇ XXVII ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਕਿ "ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ – ਧਾਰਾ 367, 368 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ – ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵੱਡਾ ਹੈ – ਅਧਿਆਇ XXIX "ਅਪੀਲਾਂ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ – ਧਾਰਾ 391 ਵੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ – ਧਾਰਾ 386 ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, "ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਜਾਂ ਛੱਡਣਾ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਲਈ ਭੇਜਣਾ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ" – ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਰਾਬਰ ਵੱਡੀਆਂ ਹਨ – ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਧਿਆਇ XXVII ਅਤੇ XXIX, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਰਤ ਰਹੀ ਸੀ – ਧਾਰਾ 367, 368 ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਫ਼ਰਜ਼, ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਸਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ ਵੀ ਜਾਂਚਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਬੇਕਸੂਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 – ਧਾਰਾਵਾਂ 367, 368 ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਧਾਰਾ 367 ਅਧੀਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ:

ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ 368 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਵਧੀ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਤਕ ਜਾਂ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤਕ, ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਉਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ – ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 367 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੂਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ – ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ – ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ/ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ:

ਫੈਸਲਾ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਤਰਣ ਲਈ, ਭਾਰਤ ਕਾਮਨ ਲਾਅ ਦੀ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ – ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਾਸੂਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਭਿਯੋਗ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਜੱਜ ਇੱਕ ਨਿਸਪੱਖ ਅੰਪਾਇਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਸਪੱਖ ਅੰਪਾਇਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਉੱਚੇਚਾ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਲੇਖ 21 – ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਟ੍ਰਾਇਲ, ਇੱਕ ਅਨਿਵਾਰਯ ਸ਼ਰਤ:

ਫੈਸਲਾ: ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਟ੍ਰਾਇਲ ਲੇਖ 21 ਦੀ ਇੱਕ ਅਨਿਵਾਰਯ ਸ਼ਰਤ ਹੈ – ਜੇਕਰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਵਿਤਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪੂਰਣਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਨਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹਿਲ ਜਾਵੇਗਾ – ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਟ੍ਰਾਇਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਬਲਕਿ ਪੀੜਿਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਵੀ ਉਤਨਾ ਹੀ ਅਨਿਆਂ ਹੈ – ਕੋਈ ਵੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਤਦ ਤਕ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਟ੍ਰਾਇਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦ ਤਕ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਸਪੱਖ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ, ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ, ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਬਚਾਅ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਇਮਾਨਦਾਰ, ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਅਭਿਯੋਜਕ – ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਭਿਯੋਜਕ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮੌਕਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੇਕਸੂਰੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ – ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ – ਨਿਆਂ ਵਿਤਰਣ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕਮੇਟੀਆਂ – ਨਿਆਇਕ ਸੁਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮਾਲੀਮਾਥ ਕਮੇਟੀ – ਸੱਚ ਲਈ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ – ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਜੁੰਮਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ ਏਅਰ 1957 ਐਸ.ਸੀ. 469; ਰਾਮਾ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ @ ਰਾਮ ਸ਼ੰਕਰ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਰਾਜ ਏਅਰ1962 ਐਸ.ਸੀ. 1239; [1962] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 496; ਭੂਪੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ ਏਅਰ 1968 ਐਸ.ਸੀ. 1438: [1968] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 404; ਚਕਰੌ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ [2023] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 742; ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਏਅਰ 1951 ਐਸ.ਸੀ. 441; (1951) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 729; ਵਾਈ.ਕੇ. ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੀ ਰਾਜ, (2015) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 588; [2015] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 18; ਰਘੁਬੰਦਨ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਰਾਜ (1974) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 186; [1974] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 92, ਦੰਡੂ ਲਕਸ਼ਮੀ ਰੈੱਡੀ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਦੀ ਰਾਜ (1999) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 69:[1999] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 535; ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਨਿਲ @ ਅੰਨੀ ਅਤੇ ਓਰਸ. (1997) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 162: [1997] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 191; ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਰਾਜ (1981) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 191; [1981] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 12; ਮਸਾਲਤੀ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਰਾਜ (1964) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 133; ਕੁੰਜੂ @ ਮਾਯੁਮਦਾਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ (2012) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 203; [2012] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 706 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ, ਨੈੱਲੋਰ ਬਨਾਮ ਇੰਥਾ ਰਮਾਨਾ ਰੈੱਡੀ 1972 ਕ੍ਰਿ.ਲੀ.ਜੇ. 1485 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜੋਨਸ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੋਲ ਬੋਰਡ 1957 (2) ਆਲ ਈ.ਆਰ. 155 (ਸੀਏ) – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ (1999, 15ਵੀਂ ਐਡ, ਪੰਨਾ 2319 ਆਦਿ); ਫਿਪਸਨ (ਸਬੂਤ, 1999, 15ਵੀਂ ਐਡ, ਪੈਰਾ 1-21) – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲਤ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1271-1272 ਦੇ 2018.

ਪਟਨਾ ਦੇ ਉੱਚ ਨਿਆਂਕਾਲਯ ਵਿੱਚ 10.04.2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਡੀਆਰ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ 2017 ਅਤੇ ਸੀਆਰਏਬੀਡੀ ਨੰਬਰ 358 ਦੇ 2017 ਵਿੱਚ ਹੈ। ਡਾ. ਆਦਿਤਿਆ ਸੋਂਧੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਸਰਾਗਨਾ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਮੇਘਨਾ ਟੀਐਮ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਨੀ ਰਾਘੁਪਤੀ, ਕਬੀਰ ਦੀਕਸ਼ਿਤ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ। ਸਮੀਰ ਅਲੀ ਖਾਨ, ਪ੍ਰਾਂਜਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ :

"ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਟ੍ਰਾਇਲ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਯੋਗ ਵਕੀਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੱਜ ਸਹੀ ਅਦਾਲਤ ਕਮਰੇ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

— ਹੈਰੀ ਬ੍ਰਾਉਨ

1. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਨਾਮ ਦੀ 10 ਸਾਲਾ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਮੌਤ "X" ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਟਨਾ ਵਿਖੇ 10.04.2018 ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਨਿਆਂਇਕ ਅਦਾਲਤ 2017 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 4, 2017 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ (DB) ਨੰਬਰ 358 ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਇੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ-1, ਭਾਗਲਪੁਰ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ 2015 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 581 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 376 ਜਵਾਬ (ਛੋਟੇ ਲਈ, 'IPC') ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 4, 2012 (ਛੋਟੇ ਲਈ, 'ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ')।

2. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ, ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਪਰ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਦੇ ਤਹਿਤ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 (ਸੀਆਰਪੀਸੀ)। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਹਵਾਲੇ 'ਤੇ ਮੌਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 367 ਅਤੇ 368 ਜਵਾਬ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਅਧੀਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੁਕਮ ਹੈ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਧੀਨ ਹੈ ਆਪਣੇ ਲਈ ਪੂਰੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਉਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬਾਰੇ। ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਜਮਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ 1957 ਐਸਸੀ 469; ਰਾਮ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ @ ਰਾਮ ਸ਼ੰਕਰ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਏਆਈਆਰ 1962 ਐਸਸੀ 1239; ਅਤੇ ਭੂਪੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ, ਏਆਈਆਰ 1968 ਐਸਸੀ 1438।

ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ

3. ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਫੈਸਲੇ ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ: -

"3. ਕੇਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ 01.06.2015 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 12:45 ਵਜੇ, ਕਿਰਨ ਦੇਵੀ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2) ਦੀ ਫਰਬਿਆਨ, ਜੋ ਕਿ ਅਰਵਿੰਦ ਸਾਹ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਫ ਪੁਲਿਸ-ਕਮ-ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਰੀਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਬੇਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਫਰਬਿਆਨ ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਝਾ @ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ, ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਝਾ @ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਆਪਣਾ ਭਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਕਮਰੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਮਰਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਬਜੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਫਰਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ/ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਨੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਮਿਤੀ ਯਾਨੀ 31.05.2015 ਨੂੰ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਦਿਵੰਗਤ ਭੈਣ ਸ਼ਕੀਲਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਮੁਨੀਆ ਸਰਾਇਆ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 12:00 ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ, ਉਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਧੀ ਪ੍ਰਿਯਾ ਕੁਮਾਰੀ

(ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.3) ਨੇ ਟੈਲੀਫੋਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ (ਪੀੜਤ) ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਸਬੰਧਤ ਲਈ ਚਲ ਪਈ। ਸਬੰਧਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਉਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਧੀ ਪ੍ਰਿਯਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੇ ਘਰ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ 11:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਈ, ਤਾਂ ਹੀ ਉਸ (ਪ੍ਰਿਯਾ) ਨੇ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੇ ਘਰ ਗਈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦਾ ਘਰ ਤਾਲਾਬੰਦ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੁਝ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ, ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭਾਲ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਹ (ਪੀੜਤ) ਨਹੀਂ ਲੱਭੀ। ਜਦੋਂ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚਾਬੀ ਉਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਭਰਾ) ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਸਸੁਰਾਲ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। 01-06-2015 ਨੂੰ, ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਝਾ @ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਦੁਪਹਿਰ ਕਰੀਬ 12.00 ਵਜੇ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਆਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਉਸ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਪੁੱਤਰ ਦਿਲੀਪ ਤਿਵਾਰੀ, ਪਿੰਡ ਸ਼ਾਹਬਾਜਪੁਰ, ਪੀ.ਐਸ. ਰਾਜਮਹਲ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ – ਸਾਹੇਬਗੰਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਕਮਰੇ ਦਾ ਤਾਲਾ ਬਾਹਰੋਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮੰਜੇ ਹੇਠਾਂ ਮਿਲੀ। ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੋਵੇਂ ਨੇ ਆਪਣੀ 11 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਧੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਫਰਦਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਹੀ ਪਾਇਆ ਜਾਣ ਤੇ, ਉਸਨੇ ਪਿੰਡ ਜਮੁਨੀਆ, ਪੀ.ਐਸ. ਪਰਬੱਤਾ, ਨੈਗਾਚੀਆ ਦੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਭੈਣ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬੱਬਲੂ ਸਾਓ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1) ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ।

4. ਪੀੜਿਤਾ ਦੀ ਮਾਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ – 2, ਕਿਰਨ ਦੇਵੀ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ (ਫਰਦਬਿਆਨ) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਯਾਨੀ 01.06.2015 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 3.00 ਵਜੇ ਸਾਹੇਬਗੰਜ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 106 ਆਫ 2015 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 376(ਡੀ), 302, 201 ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਤੇ ਪੀਓਸੀਐਸਓ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੇ ਜੀਜਾ ਨਾਮਲੀ ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਝਾ @ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ) ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਔਪਚਾਰਿਕ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.) ਦਰਜ ਕੀਤੀ।

5 ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਸੀ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 209 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਸੈਸ਼ਨਜ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੌਂਪਣ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਸਾਹਿਬਗੰਜ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨਜ ਟ੍ਰਾਇਲ ਨੰਬਰ 581 ਆਫ 2015 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

6. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ 01.11.2015 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 376(2)(ਜੀ), 302 ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਧਾਰਾ 34, 120ਬੀ ਅਤੇ ਪੀਓਸੀਐਸਓ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਚਾਰਜ ਫਰੇਮ ਕੀਤਾ।

7. ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਨੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਸਦਾ ਕੇਸ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 03.02.2016 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ, ਭਾਗਲਪੁਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਵਲ ਇੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ।

8. ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਤੀ ਗਵਾਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ:-

(a) ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 1 ਬੱਬਲੂ ਸਾਵ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਚਚੇਰਾ ਭਰਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਘਰ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ 31.05.2015 ਨੂੰ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਫਰਦਬਿਆਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਸਾਬਤ

ਕੀਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਸਟ. 1 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਕਿਰਨ ਦੇਵੀ/ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਸਟ. 1/1 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਤ ਕੀਤੇ ਗਏ।

(b) ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 2 ਕਿਰਨ ਦੇਵੀ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ।

(c) ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 3 ਪ੍ਰਿਯਾ ਕੁਮਾਰੀ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਦੀ ਵੱਡੀ ਧੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਵੀ ਹੈ।

(d) ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 4 ਡਾ. ਸੰਦੀਪ ਲਾਲ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨੇਹਰੂ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ, ਭਾਗਲਪੁਰ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ, ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸ਼ਵ ਦਾ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ।

(e) ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 5 ਰੀਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਦਾ ਫਰਦਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ।

(f) ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 6 ਵਿਜੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਾਹ ਇੱਕ ਸਹ-ਪਿੰਡੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਸ਼ਵ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ।

"ਮੈਂ ਬੇਕਸੂਰ ਹਾਂ; ਮੈਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਸ਼ਵ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਮਾਲੀ ਟੋਲਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਫੁੱਚਨ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਨਾਮ ਥੱਥੇਰੀ ਟੋਲਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਪੈਤ੍ਰਕ ਘਰ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਫੁੱਚਨ ਪਾਂਡੇ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਸ਼ਵ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ।" 10. ਲਿਖਤੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ "ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸਾਂ" ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ।

11. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੌਤ ਸੰਦਰਭ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ 2017 ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਪੁਰਦਗੀਆਂ

13. ਡਾ. ਆਦਿਤਿਆ ਸੋਂਧੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੁਪੁਰਦਗੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ:-

1. ਸਿਰਫ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ

"1.1 ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਸਿਰਫ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਇੱਕ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸਚਿਤ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਚੇਨ ਇੰਨੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਕਸੂਰੀ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਨਾ ਛੱਡੇ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।"

2. ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਧਾਰਾ 53A CrPC ਅਧੀਨ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੈ।

2.1 ਧਾਰਾ 53A ਦੇ CrPC ਅਧੀਨ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਆਈਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਜਾਂਚ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ।

2.2 ਜਦੋਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੀੜਿਤ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੈ। (ਛਾਕੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 1313 ਪੈਰਾ 81,82)

2.3 ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਜਾਂਚ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਅਭਿਯੋਜਨ 'ਤੇ ਵਿਪਰੀਤ ਪਰਿਣਾਮ ਪੈਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੇ ਉਚਿਤ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਤੱਕ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਲਹਾਦਰਾਵ ਵਾਸਨਿਕ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ (2019) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 495 ਪੈਰਾ 49-57; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਿਸ਼ਾਦ @ ਕੇਵਾਤ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 668 ਪੈਰਾ 57,58,59)

3. ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ

3.1 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅੰਡਰਵੇਅਰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ 01.06.2023 ਨੂੰ ਰਾਤ 11:45 'ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ [ਐਕਸ 6 (ਜ਼ਬਤੀ ਮੈਮੋ)], ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਅੰਡਰਵੇਅਰ 01.06.2015 ਨੂੰ ਰਾਤ 11:00 'ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ [ਐਕਸ 6/1 (ਜ਼ਬਤੀ ਮੈਮੋ)]। ਪਰੰਤੂ ਅਭਿਯੋਜਨ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

3.2 ਮਿਤੀ 29.06.2015 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੀ.ਐਸ. ਸਦਰ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਪਟਨਾ ਨੂੰ ਲੇਖ ਭੇਜਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲੈਣ ਲਈ ਲਡ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਐਸ., ਰੀਤਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਆਈ.ਓ. ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 24.10.2016 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

3.3 ਹੋਰ ਵੀ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਵੈਜਾਇਨਲ ਸਵੈਬ ਪੋਸਟ-ਮੌਰਟਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 4, ਡਾ. ਸੰਦੀਪ ਲਾਲ ਵੱਲੋਂ ਪੈਥੋਲੋਜੀ ਲੈਬ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ [ਐਕਸ 2 (ਪੋਸਟ-ਮੌਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ)]। ਪਰੰਤੂ, ਪੈਥੋਲੋਜੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਸਪਰਮੈਟੋਜੋਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ' ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

4. ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਨਿਰਣਾਇਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ

4.1 ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ 161 ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ, ਪੀਡਬਲਯੂ1, ਪੀਡਬਲਯੂ2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ3 ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਦਾਲਤੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਨੂੰ ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣ ਤੋਂ 3 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਨਹੀਂ। ਪਰੰਤੂ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਗਵਾਹ ਵਿਜੇ ਸ਼ਾਹ (ਪੀਡਬਲਯੂ6) ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਛੁਕ ਗਵਾਹਾਂ ਵਲੋਂ ਇਹ ਸੁਧਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ) ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ, 2000 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨਰਮ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਰਹਿ ਗਿਆ।

4.2 ਪੀਡਬਲਯੂ3 ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ 161 ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹਨ। ਆਪਣੇ 161 ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਸਵੇਰੇ 09:00 ਵਜੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਟੀਵੀ ਦੇਖਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ 2 ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਨੂੰ ਵਰਾਂਡੇ ਦੀ ਗ੍ਰਿੱਲ ਲਾਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ। ਜਦਕਿ ਆਪਣੀ ਅਦਾਲਤੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਪੀੜਤ ਨਾਲ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ3 ਨੂੰ ਇਸ ਖਾਸ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਬਾਰੇ ਬਚਾਅ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਪਰ ਪੀਡਬਲਯੂ3 ਇਸ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

4.3 ਪੀਡਬਲਯੂ2 ਆਪਣੇ ਫੋਰਗਬਿਆਨ [ਐਕਸ 1] ਵਿੱਚ ਜੋ ਪੀੜਤ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਕੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੀੜਤ ਨਾਲ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ2 ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਸੁਧਾਰ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਪੀਡਬਲਯੂ3 ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੋਰਗਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ3 ਨੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਲਾਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ। ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਥੇ ਬਚਾਅ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਚਿਤ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਦਰਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 165 ਅਧੀਨ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।(ਰਾਹੁਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ (2023) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 83 ਪੈਰਾ 42-45)

4.4 ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, 31.05.2015 ਨੂੰ 09:00 ਵਜੇ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੀਡਬਲਯੂ3 ਦੇ ਘਰ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਲੈਣ ਆਇਆ, ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿਅਕਤੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ - ਪੀੜਤ, ਪੀਡਬਲਯੂ3 ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਬੂ ਦੇਵੀ (ਉਸ ਦੀ ਭੂਆ)। ਪਰੰਤੂ ਕੁਸ਼ਬੂ ਦੇਵੀ, ਭੂਆ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਸਿਰਫ ਪੀਡਬਲਯੂ3 (ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ) ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4.5 ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਅਸੰਗਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। (ਦਿਗੰਬਰ ਵੈਸ਼ਨਵ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ (2019) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 522 ਪੈਰਾ 40-43)

5. ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ

5.1 ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਝਾ ਅਤੇ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਮੁਨਾ ਪਾਂਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਕਸਰ ਝਗੜੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੁਨਾ ਪਾਂਡੇ ਮਾਲੀ ਟੋਲਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਚਾਬੀ ਪਿਤਾਮ ਤਿਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਅਤੇ ਪਿਤਾਮ ਤਿਵਾਰੀ ਪਿਛਲੇ 2 ਤੋਂ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਹੋਰ, ਮੁਨਾ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਹਰ ਵਾਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਥਾਂ ਤੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

5.2 ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਅਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਮਹਾਜ਼ਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰੀ ਲੋਹੇ ਦਾ ਗ੍ਰਿੱਲ ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਇੱਕ ਵਰਾਂਡਾ, ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ 1 ਕਮਰਾ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ 1 ਕਮਰਾ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਮਰਾ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕਮਰਾ ਮੁਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦਾ ਹੈ। ਪਿਤਾਮ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਮੁਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੁਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਵੀ 2 ਖਿੜਕੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲੋਹੇ ਦਾ ਗ੍ਰਿੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਸਿਰਫ ਬਾਹਰੀ ਲੱਕੜ ਦਾ ਪੈਨਲ ਸੀ ਜੋ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਖਿੜਕੀ ਵਰਾਂਡੇ ਵੱਲ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਖਿੜਕੀ ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਵੱਲ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਸੀ। ਟੀ.ਵੀ. ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪਿਤਾਮ ਨਿਸਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ।

5.3 ਬਾਹਰੀ ਲੋਹੇ ਦੇ ਗ੍ਰਿੱਲ ਦਾ ਤਾਲਾ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤੋੜਿਆ ਗਿਆ। ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਦਾ ਕਮਰਾ, ਜਿੱਥੇ

ਪਿਤਾਮ ਤਿਵਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਅੰਦਰੋਂ ਬੰਦ ਸੀ। ਮੁਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ 01.06.2015 [ਐਕਸ 1] 'ਤੇ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀ ਚਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ।

5.4 ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਤੋਂ ਚਾਬੀਆਂ ਖੋਹ ਲਈਆਂ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਘਰ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਭਿਯੋਗ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਗੌਰ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਗਵਾਹ PW6 ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹੋਰ, ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਮਨੋਜ, ਅਨਿਲ ਅਤੇ ਮੁਨਰਾਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਤੋਂ ਚਾਬੀਆਂ ਖੋਹ ਲਈਆਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੌਰ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਰਾਤੋਰਾਤ ਜਾਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਪੀੜਤ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਤਾਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਹੋਰ ਇਹ ਖਾਸ ਹਾਲਤ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਬੀਆਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਕੈਤੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ, ਉਸ ਦੇ 313 ਬਿਆਨ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ 313 ਪ੍ਰੀਖਣ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।(ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀਚੰਦ ਸਰਦਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1984) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 116 ਪੈਰਾ 145)

6. ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਦੇ ਕਥਿਤ ਕਬੂਲਨਾਮੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

6.1 ਅਭਿਯੋਗ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਚਨ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ; ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ। ਪਰੰਤੂ, ਕਥਿਤ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਕਾਰਨ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਕਬੂਲਨਾਮੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੋਰ ਇਹ ਕਥਿਤ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਗਵਾਹ ਵਿਜੇ ਸਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। (PW6)। ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7.3 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ 13 ਪ੍ਰੀਖਣ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ

7.1 ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਾਲਾਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ 313 ਪ੍ਰੀਖਣ ਦੌਰਾਨ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਹਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ:-

- PW3 ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਦੀ ਗ੍ਰਿੱਲ ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਤਾਲਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ PW3 ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਿ ਪੀੜਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖ ਕੇ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ

ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਚਾਬੀ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਬੀਆਂ ਦੇਣ ਦੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ

ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਅਤਿਰਿਕਤ-ਨਿਆਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ

ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਾ ਪੁੱਛੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ

8. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀਆਂ

8.1 ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਿਰਫ ਸੰਖੇਪ ਚਰਚਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ

ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁੰਡਾ ਪਾਂਡੇ ਘਰ ਅੰਦਰ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ।

8.2 ਪਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਨਿਆਯਾਲਯ, ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ [ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ]; ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹਾਂ PW1, PW2 ਅਤੇ PW3 ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਉੱਤੇ ਭਾਰੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਸਬੂਤਾਂ, ਧਾਰਾ 53A ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ, ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਪੈਥੋਲੋਜੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਵਿਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ

9. ਘਟਾਓ

9.1 ਉਪਰੋਕਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਨਾਲ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ।

9.2 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਸਮੇਤ ਇੱਕ ਘਟਾਓ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ.ਏ. ਨੰਬਰ 17221 ਦੇ 2022 ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਟਾਓ ਹਨ: (i) ਕੋਈ ਆਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ;

(ii) ਸ਼ਾਹਿਦ ਜੁੱਬਾ ਸਾਹਨੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ, ਭਾਗਲਪੁਰ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸੰਤੋਖਜਨਕ ਜੇਲ ਆਚਰਣ;

(iii) ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ - ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੰਗੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ 2 ਪੁੱਤਰ - ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ (ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ) ਅਤੇ ਬਲਰਾਮ (ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ 12 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪੰਚਕਥੀਆ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤਾ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ

(iv) ਲਗਾਤਾਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਬੰਧ

(v) ਮਜ਼ਬੂਤ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੰਬੰਧ - ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੰਗੀਤਾ ਨੂੰ 2010 ਵਿੱਚ ਵਾਰਡ ਕੌਂਸਲਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੋਹਦ. ਅਖਤਰ @ ਪੈਰੀ ਮਿਆਂ (ਪਿੰਡ ਸਬੈਰ ਦਾ ਵਾਸੀ) ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਰੋਤਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਸਨ।

(vi) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ - ਉਹ ਹੁਣ 56 ਸਾਲ ਦਾ ਹੈ

(vii) ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਭਾਵਨਾ"

ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

14. ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ

15. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਮਿਸਟਰ ਸਮੀਰ ਅਲੀ ਖਾਨ, ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ

ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡੋ।

16. ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ 16 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸੀ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਕਿ 31.05.2015 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਪੀੜਤਾ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਟੀਵੀ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉਸਦੇ ਘਰ ਆਉਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਗਿਆ ਸੀ ਦੇਖਣ ਲਈ 31.05.2015 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਟੀਵੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭੈਣ ਦੀ ਪੀੜਤਾ ਪ੍ਰਿਆ ਕੁਮਾਰੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ 3) ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿਰਨ ਦੇਵੀ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 2) ਜੋ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦੇ ਘਰ ਸੀ ਉਸਦੀ ਭੈਣ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਮਾਂ ਆ ਗਈ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਲਾਪਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਦੌੜ ਗਈ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਠਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਉਸਦੀ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਦਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਘਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਇੱਕ ਮੰਜੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਕਮਰਾ ਜਿੱਥੋਂ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਲਈ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਸਦਾ ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਪ੍ਰਿਆ ਕੁਮਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕਮਰੇ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਸਨ। ਸਿਖਿਆ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਸਿਰਫ ਇਕਸਾਰ ਹਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਰੁਝਾਨ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਇੰਨੀ ਹੈ ਪੂਰਾ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।

17. ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

18. ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚੁਕਾਉਤੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ?

19. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਭਿਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਭਾਗਿਆਨਾ ਦਿਨ ਪੀੜਤ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਗਈ ਸੀ। ਅਭਿਯੋਗ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੀ ਸੀ ਜੋ ਪੀੜਤ ਦੇ ਘਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖਣ ਲਈ ਮਨਾਇਆ। ਪੀੜਤ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 3 ਪ੍ਰਿਯਾ ਕੁਮਾਰੀ ਘਰ 'ਤੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖਣ ਲਈ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਈ, ਪ੍ਰਿਯਾ ਕੁਮਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਖੋਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਦੇ ਠਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਯਤਨ ਅਸਫਲ ਰਹੇ, ਉਸ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਕਿਰਨ ਦੇਵੀ (ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਕਿਰਨ ਦੇਵੀ ਜਮੁਨੀਆ ਪਰਬਤਰਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਯਾਨੀ ਸ਼ਕੀਲਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਬੱਬਲੂ ਸਾਵ ਸ਼ਕੀਲਾ ਦੇਵੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 2 ਕਿਰਨ ਦੇਵੀ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 1 ਬੱਬਲੂ ਸਾਵ ਦੀ ਮੌਸੀ ਹੈ। ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਰਨ ਦੇਵੀ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਸ਼ਕੀਲਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿਯਾ ਕੁਮਾਰੀ ਨੇ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਸਵੇਰੇ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 1 ਬੱਬਲੂ ਸਾਵ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਰਨ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਯਾਨੀ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਲਿਆਂਦਾ।

20. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਚੁਕੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਾਂਗੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ

ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਤਰਕ ਦੀ ਲਾਈਨ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"9 ... ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਹੱਥ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਵੱਡੀ ਧੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਆਈ ਹੈ ਭਾਵ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 3 ਨਾਮਲੀ ਪ੍ਰਿਯਾ ਕੁਮਾਰੀ। ਉਹ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਟੀ.ਵੀ. ਸੀਰੀਅਲ ਦੇਖਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਰਾਜੀ ਅਤੇ ਲੁਭਾਇਆ ਸੀ।

10 ... ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ, ਉਹ ਸਮਾਂ ਸਵੇਰੇ 9:00 ਵਜੇ ਸੀ। ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਘਰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਗਈ, ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਆਪਣੇ ਦਰਵਾਜੇ 'ਤੇ ਤਾਲਾ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੁਰਾਰੀ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ), ਆਪਣੇ ਦਰਵਾਜੇ 'ਤੇ ਤਾਲਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਾਹਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਗੇਟ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ), ਗੇਟ 'ਤੇ ਵੀ ਤਾਲਾ ਲਗਾ ਕੇ, ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤ ਕਿੱਥੇ ਹੈ, ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ, ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.3 ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਨਾ ਲੱਭਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2, ਕਿਰਨ ਦੇਵੀ) ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਆਪਣੇ (ਪ੍ਰਿਯਾ) ਕਜ਼ਨ ਭਰਾ ਬੱਬਲੂ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1) ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ। ਫਿਰ, ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ, ਮਾਸੀ ਅਤੇ ਕਜ਼ਨ ਭਰਾ ਬੱਬਲੂ, ਸਭ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਖੋਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਨਾ ਲੱਭਿਆ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਉਹ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੇ ਘਰ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੇ ਕਮਰੇ ਤੇ ਤਾਲਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਾਹਰਲਾ ਗੇਟ ਵੀ ਤਾਲੇ ਨਾਲ ਬੰਦ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ, ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2) ਨੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤਾ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕਮਰੇ ਦੀ ਚਾਬੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਕੋਲ ਚਾਬੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਤਾਲਾ ਤੋੜ ਦੇਣਗੇ। ਜਿਸ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਕੈਤੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ, ਜੇ ਤਾਲਾ ਤੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ (ਸਹ-ਦੋਸ਼ੀ) ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੀੜਤਾ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਵੀ ਖੋਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਨਾ ਲੱਭਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੇ ਘਰ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਫੂਚਨ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਘਰ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁਝ ਰੌਸ਼ਨੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ ਜਤਾਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੀ। ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਫਿਰ ਤਾਲਾ ਤੋੜਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਬੀ ਫੂਚਨ ਪਾਂਡੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੂਚਨ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਸੁਰਾਲ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਫੂਚਨ ਨੇ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਵੇਰੇ, ਉਹ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਚੂੰਕਿ 8:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਫੂਚਨ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.3 ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗਈ, ਪਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਫੂਚਨ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਵਰਤ ਕੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਉੱਥੇ ਆ ਗਈ। ਬਾਹਰਲੇ ਗੇਟ ਦਾ ਤਾਲਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਮਰੇ ਦੀ ਚਾਬੀ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਵੱਲੋਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਫੂਚਨ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਿਆਮ ਤਿਵਾਰੀ ਬਾਹਰ ਆਇਆ। ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤਾ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਪ੍ਰਿਆਮ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੋਵੇਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਪੀੜਤਾ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ ਹੇਠਾਂ ਮਿਲੀ। ਉਸਦਾ ਸਰੀਰ ਨੰਗਾ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਮੂਤਰਾਸ਼ਯ ਸੋਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਿਕਲ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਲ ਵੀ ਤਿਆਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੋਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਪਾਰਾਗ੍ਰਾਫ - 2 ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ, ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦਾ

ਪਿਤਾ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਹਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਾਰਾਗ੍ਰਾਫ - 7 ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ, ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਵੇਖਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਬਿਸਤਰਾ, ਅਲਮਾਰੀ ਸਮੇਤ ਫੋਮ ਸੀ। ਪਾਰਾਗ੍ਰਾਫ - 8 ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਉਸਦਾ ਪੜੋਸੀ ਸੀ। ਪਾਰਾਗ੍ਰਾਫ - 9 ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਲਾਕ, ਚੌਕ, ਸਟੇਸ਼ਨ ਆਦਿ। ਪਾਰਾਗ੍ਰਾਫ 12 ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਪੂਰੇ ਭਰਾ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾਵਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਮਰਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪਾਰਾਗ੍ਰਾਫ 12 ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ (ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ) 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਘਰ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ, ਪਾਰਾਗ੍ਰਾਫ 12 ਵਿੱਚ ਹੀ, ਉਸ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਸੁਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਸਦੇ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪਾਰਾਗ੍ਰਾਫ 13 ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਥਾਕਥਿਤ ਛੋਟੀਆਂ ਅਸੰਗਤੀਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਸਾਇਆ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 3 ਦੀ ਪੂਰੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਉਸਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ।

ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਬੁਲਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਫੁਚਨ ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਫੁਚਨ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਚਾਬੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਤੋੜਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਤਾਲਾ ਤੋੜਿਆ, ਤਾਂ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੇ ਚਾਬੀ ਕੱਢੀ ਅਤੇ ਉਸ ਚਾਬੀ ਨਾਲ, ਫੁਚਨ ਦੇ ਦਰਵਾਜੇ ਦਾ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ; ਕਮਰਾ ਅੰਦਰੋਂ ਬੰਦ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦਰਵਾਜਾ ਧੱਕਿਆ ਗਿਆ, ਇਹ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੁਆਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਲਿਆ। ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ। ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਆ ਗਈ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪੁਲਿਸ ਉੱਥੇ ਆ ਗਈ। ਮੁੰਨਾ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਤਾਲਾ ਵੀ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤ

ਉਸ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ। ਜਦੋਂ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਗਵਾਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘਬਰਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਰੋ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣ ਨੂੰ ਮਿਤੀ ਯਾਨੀ 21.06.2016 ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭੋਗੇ ਗਏ ਦੁੱਖ ਬਾਰੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8 ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਿਯਾ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.3) ਨੇ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੀੜਤ ਲਾਪਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ - 8 ਵਿੱਚ ਕਿ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਦੇ ਕਦੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ -10 ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੁਭਾਵ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਦਾ ਪੜੋਸੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਬਾਰੇ।

ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ - 11 ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਮਰਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ। ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਅਤੇ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਵੱਖਰੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਕਮਰਾ ਫੁਚਨ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ - 12 ਵਿੱਚ ਕਿ 10-15 ਦਿਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਫੁਚਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਸੁਰਾਲ ਵਾਲੇ ਘਰ ਨੂੰ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪਿੰਡ ਸ਼ਹਾਬਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੀ। ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ - 17 ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪੀੜਤ ਧੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤਿਵਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫੁਚਨ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 19 ਅਤੇ 20 ਵਿੱਚ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਨੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਕਿ ਦੋ ਕਮਰਿਆਂ ਦੇ ਤਾਲੇ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਤਾਲਾ ਵੀ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣ ਦੇ

ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ - 23 ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਫੇਰਬਿਆਨ ਦੀ ਸਹੀ ਮਿਤੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਦੱਸ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੀਲਾ ਮੈਡਮ ਯਾਨੀ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.5 ਨੇ ਫੇਰਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਠੀਕ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸਮਾਂ ਕੀ ਸੀ। ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 26 ਅਤੇ 27 ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੁਚਨ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਚਾਬੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਤਮ ਨੂੰ ਵਿਜੇ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.6) ਬਾਬੂ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1) ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਿਤਮ ਨੂੰ ਥੱਪੜ ਵੀ ਮਾਰੇ। ਫਿਰ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ - 28 ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਸਮੇਤ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣ, ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਤੱਥ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ।

xxx xxx xxx

16. ਸਮੁੱਚੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਪਰੰਤ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 302 ਅਤੇ 376 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 02.02.2017 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ ਉਪਰੰਤ, 22.02.2017 ਨੂੰ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ, ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਨਿਸਚਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਉਪਯੁਕਤ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

17. P.W.3 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਬਹੁਤ ਖਾਸ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ, P.W.3 ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਟੀ.ਵੀ. ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਖਣ ਲਈ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਬਲੱਕਿ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, P.W.3, ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਉਸ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੀੜਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਲਗਭਗ 11 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਟੀ.ਵੀ. ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਖਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਚਲੀ ਗਈ। P.W.2 ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ/ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਗੱਲ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਪੜੋਸੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮਿਲਣ ਜੁਲਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਜੋ ਕਿ ਲਗਭਗ 11 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦਿਨ ਨਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਜਵਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਬੁੱਢਾ। ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੀ ਉਮਰ 50 ਸਾਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਨੂੰ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੀੜਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਲਗਭਗ 11 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ P.W.3 (ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਗਈ, ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ 'ਤੇ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਝੂਠਾ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੀੜਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟੀ.ਵੀ. ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਖ ਕੇ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਨ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਭਾਵੇਂਕਿ, ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 11 ਸਾਲ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ (P.W.3) ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਚੂੰਕਿ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ P.W.3 (ਪ੍ਰਿਯਾ) ਦੁਆਰਾ ਲੱਭਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਲਗਭਗ 15-16 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੀ ਮਾਂ (ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ) ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਪਿੰਡ ਜਮੁਨੀਆ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪਿੰਡ ਸਬੌਰ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 22 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਹੋਰ

ਹਾਲਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦ ਜਾਮੁਨੀਆ ਤੋਂ ਮੁਖਬਰ ਆਪਣੇ ਮਰਹੂਮ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਆਇਆ ਭੈਣ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 (ਬਬਲੂ ਸਾ) ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਫਿਰ ਦੇ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਘਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਾਹਰੀ ਗੇਟ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਤਾਲਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਪੀੜਤ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੀ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਚਾਬੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਚਾਬੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਕੋਲ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਦੂਰ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸਦੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ। ਇਸ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਖੋਜ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਦਿਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਤ ਅਤੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੁਖਬਰ ਧਿਰ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਰੋਸ਼ਨੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ, ਫਿਰ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ. ਫਿਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। ਉਸ ਦੇ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦਾ ਤਾਲਾ ਤੋੜ ਦੇਣਗੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਇਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤਾਲਾ ਤੋੜਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਡਕੈਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਨਗੇ। ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦਿਮਾਗ। ਸਿਰਫ਼ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਫੁਚਨ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਕੋਲ ਚਾਬੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਾਲਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਚਾਬੀ ਕੱਢ ਲਈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਕਮਰੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੋਣਾ, ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇ ਬੈੱਡ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਫਟੀ ਹੋਈ ਹਾਲਤ 'ਚ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ। ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਥੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ/P.W.2, P.W.3/Priya ਅਤੇ P.W.1/ਬਬਲੂ ਦੁਆਰਾ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

21. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਰੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੀ 31.05.2015 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਪੀੜਤਾ ਦੇ ਘਰ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖਣ ਲਈ ਆਉਣ ਲਈ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 3 ਪ੍ਰਿਯਾ ਕੁਮਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦਰਵਾਜੇ ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕੇਵਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ:

22. ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੀਡਬਲਿਊ 5 ਰੀਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 29.06.2015 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਸਬੇਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਇਨ-ਚਾਰਜ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਮਾਲ ਆਰਟੀਕਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ (ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ.), ਪਟਨਾ ਭੇਜਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੀਡਬਲਿਊ 5 ਰੀਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਸ ਨੇ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ। ਪੀਡਬਲਿਊ 5 ਦੇ ਇਹ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੌਣ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ 5 ਨੂੰ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਉਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

23. ਉਪਰੋਕਤ ਚੂਕ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਆਈਸਬਰਗ ਦੀ ਨੋਕ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਦੁੱਖੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਖਾਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ।

ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ

24. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਖਾਮੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਨਾ ਭੇਜਣਾ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਗੰਭੀਰ

ਖਾਮੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕੋਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਵਿਆਖਿਆ, ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

25. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 53(1) ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ,ਵਿਅਕਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਭਾਗ 53(1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"ਧਾਰਾ 53. ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ।—(1) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਅਚ੍ਛੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਬੂਤ ਮਿਲ ਸਕਣ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਚਿਤ ਜ਼ੋਰ ਵਰਤਣ ਲਈ।"

26. ਐਕਟ 25 ਦੇ 2005 ਦੁਆਰਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 53 ਹੇਠ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਮੂਲ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਕੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ 25 ਦੇ 2005 ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 53 ਹੇਠ ਬਦਲੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"ਵਿਆਖਿਆ.—ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ 53ਏ ਅਤੇ 54 ਵਿੱਚ—

a "ਪੜਤਾਲ" ਵਿੱਚ ਖੂਨ, ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ, ਵੀਰਜ, ਯੌਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਵੈਬਜ਼, ਥੁੱਕ ਅਤੇ ਪਸੀਨਾ, ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਅਤੇ ਨੱਖੁਨ ਦੀਆਂ ਕਲਿੱਪਿੰਗਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲਿੰਗ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਟੈਸਟ ਜੋ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗਣ;

b "ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਐਕਟ, 1956 (1956 ਦਾ 102) ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੇ ਕਲਾਜ਼ (ਐਚ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਡੀਕਲ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ" ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਮੈਡੀਕਲ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ।"

27. ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਬਦਲ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ 53, 2005 ਦੇ ਐਕਟ 25 ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਵਿਵਸਥਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 53A ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ। ਅਨੁਭਾਗ 53A ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: -

“ਸੈਕਸ਼ਨ 53 ਏ. ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ।—(1) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਹੋਨ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਕੇਗੀ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਸੋਲਾਂ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਘੇਰਾ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇਆ ਹੈ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਵਚਨਬੱਧ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਜੋ ਉਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨੇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(2) ਅਜਿਹੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ, ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵੇਰਵੇ ਹੋਣਗੇ, ਭਾਵ—

(i) ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪਤਾ,

(ii) ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ,

(iii) ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਣ,

(iv) ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਜੋ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲਿੰਗ ਲਈ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ

(v) ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵੇਰਵੇ ਉਚਿਤ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ।

(3) ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹਰ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(4) ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਦਾ ਸਹੀ ਸਮਾਂ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(5) ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਗੇ ਭੇਜੇਗਾ, ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਜਿਕਰ ਧਾਰਾ 173 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਕਲੋਜ਼ (ਅ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ।

28.ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਚੋਟਕਾਊ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, (2023) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 742, ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 53, 53ਏ ਅਤੇ 164 ਨੂੰ ਵੇਰਵੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 80 ਤੋਂ 83 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ "80. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 53-ਏ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 54 ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਵਿਪਰੀਤ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੈਰਾ 54 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ : (ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਹਲਾਦਰਾਵ ਵਾਸਨਿਕ ਮਾਮਲਾ [ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਹਲਾਦਰਾਵ ਵਾਸਨਿਕ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2019) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 460 : (2019) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 420, ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 485])

"54. ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਥੋੜਾ ਅਫਸੋਸਜਨਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲਿੰਗ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 53-ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 164-ਏ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੁਝਾਉਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੇ ਕਿ ਜੇ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਪਰ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪ੍ਰੋਫਾਈਲਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਭਿਯੋਗ ਲਈ ਇਕ ਵਿਪਰੀਤ ਪਰਿਣਾਮ ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਹੋਵੇਗਾ।"

81. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ 2005 ਦਾ ਐਕਟ 25, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 53-ਏ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਧਾਰਾ 164-ਏ. ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 53-ਏ ਮੈਡੀਕਲ ਨੂੰ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਧਾਰਾ 164-ਏ ਯੋਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ. ਪਰ ਇੱਥੇ ਤਿੰਨ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ. ਉਹ

: 81.1 ਸੈਕਸ਼ਨ 164-ਏ ਨੂੰ ਉਸ ਔਰਤ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ. ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ. ਧਾਰਾ 53-ਏ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਹਿਮਤੀ।

81.2 ਸੈਕਸ਼ਨ 164-ਏ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਔਰਤ ਦੀ ਆਮ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ 53-ਏ ਵਿੱਚ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

81.3 ਸੈਕਸ਼ਨ 164-ਏ(1) ਅਧੀਨ, ਜਦੋਂ "ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ।" ਦੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਮਾਹਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ "ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਸੈਕਸ਼ਨ 53-ਏ(1) ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ "ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਉਚਿਤ ਕਾਰੇਨ ਹਨ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਗੇ।"

82. ਜਦੋਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਪੀੜਤ ਜਿਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਜਨ ਪੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਪੀੜਤ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਭਿਯੋਜਨ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਭਾਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਖੁੱਲਾ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 53-ਏ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਧਾਰਾ 53-ਏ ਅਭਿਯੋਜਨ ਪੱਖ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੋਜਨ ਪੱਖ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਨੇਤਰਹੀਣ ਸਬੂਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਾਤਕ ਹੈ।

83 ਪੀੜਤ ਦੇ ਸਲਵਾਰ ਉੱਤੇ ਲੱਗੇ ਖੂਨ/ਵੀਰਜ ਦੇ ਦਾਗ ਦੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਪੱਖ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

29. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸਿਰਫ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 313 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਬਿਆਨ30. . ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਹੋਰ ਬਿਆਨ ਧਾਰਾ 313 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 313 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਹੋਰ ਬਿਆਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚਾਰ ਸਵਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਲਜ਼ਾਮੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਵਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:- (1) ਸਵਾਲ: ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸੁਣੀ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਹਾਂ

(2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ: ਇਹ ਸਬੂਤ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਹਨ ਕਿ 31.5.15 ਨੂੰ, ਤੁਸੀਂ ਐਕਸ ਨੂੰ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਏ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਨਹੀਂ ਸਰ।

(3) ਪ੍ਰਸ਼ਨ: ਇਹ ਵੀ ਸਬੂਤ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤਾਲਾ ਤੋੜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਐਕਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਪਲੰਘ ਹੇਠਾਂ ਪਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਨਹੀਂ ਸਰ।

(4) ਪ੍ਰਸ਼ਨ: ਇਹ ਵੀ ਸਬੂਤ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਐਕਸ ਦਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਨਹੀਂ ਸਰ, ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ।"

31. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ:

a ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 3 ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਦੀ ਗ੍ਰਿੱਲ ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਣ ਦਾ ਹਾਲਾਤ।

b ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 3 ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹਾਲਾਤ ਕਿ ਪੀੜਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖ ਕੇ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ।

c ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨਾ ਖੋਲਣ ਦਾ ਹਾਲਾਤ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਚਾਬੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

d ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਬੀਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਹਾਲਾਤ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਬਾਹਰੀ-ਨਿਆਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦਾ ਹਾਲਾਤ e ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ।

32. ਬੇਸ਼ੱਕ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਸੇ ਲਈ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ.

33. 10 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਾਸੂਮ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ। ਸਾਡਾ ਮਨ ਸ਼ੱਕ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨੇ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਨੋਟ ਕੀਤਾ। ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਪਹਿਲੂ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਚਰਚਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਅੰਤ ਤੇ ਵੀ ਅਣਗੌਲਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਨਿਆਇਕ ਭੁੱਲ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ।

34. ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਕਿਰਨ ਦੇਵੀ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਝਾਤ ਮਾਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੇ ਅਗਾਂਹ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 161 ਅਧੀਨ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਦਾ ਅਗਲਾ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਬੱਬਲੂ ਸਾਵ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਪ੍ਰਿਯਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਪੀੜਤ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 (ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ) ਦੀ ਵੱਡੀ ਧੀ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਝਾਤ ਮਾਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ।

35. ਅਸੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:-

"ਫਰਾਡੇਨ ਕਿਰਨ ਦੇਵੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 40 ਸਾਲ ਦੀ ਅਰਵਿੰਦ ਸਾਹ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਥਾਣਾ ਟੋਲਾ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ-ਸਬੌਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭਾਗਲਪੁਰ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਆਈ. ਕਮ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਰੀਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਸਬੌਰ ਪੀ.ਐਸ. ਵੱਲੋਂ ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਝਾ @ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 01-06-15 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12:45 ਵਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਕਿਰਨ ਦੇਵੀ ਹੈ, ਉਮਰ ਲਗਭਗ 40 ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ, ਅਰਵਿੰਦ ਸਾਹ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਰਿਓ ਥਾਣਾ ਟੋਲਾ ਸਬੌਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ- ਸਬੋਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ- ਭਾਗਲਪੁਰ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਸਬੌਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਬਾਅ ਦੇ, ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ (ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ) ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਅੱਜ 01 ਜੂਨ, 2015 ਨੂੰ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹਾਂ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ 31 ਮਈ, 2015 ਨੂੰ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਰਹੂਮ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਸਲਕੀਆ ਦੇਵੀ ਦੇ ਘਰ ਜਮੁਨੀਆ ਪਰਬੱਤਾ ਵਿੱਚ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਲਗਭਗ 12 ਵਜੇ, ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਧੀ ਪ੍ਰਿਯਾ ਕੁਮਾਰੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੇਰੀ

ਛੋਟੀ ਧੀ X ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਸਬੌਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ, ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਧੀ ਪ੍ਰਿਯਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ X ਸਵੇਰੇ 7 ਵਜੇ Y ਨਾਲ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਘਰ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਈ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਧੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ X ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਘਰ ਗਈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦਾ ਘਰ ਬੰਦ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ X ਦੀ ਭਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਪਰ X ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਜਦੋਂ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਚਾਬੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਭਰਾ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਸੁਰਾਲ ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਅੱਜ 1 ਜੂਨ, 2015 ਨੂੰ, ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਪਾਂਡੇ @ ਫੁੱਚਨ ਪਾਂਡੇ ਦੁਪਹਿਰ ਕਰੀਬ 12 ਵਜੇ ਆਏ ਅਤੇ ਉਸ ਕਮਰੇ ਦਾ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ, ਪੁੱਤਰ ਦਿਲੀਪ ਤਿਵਾਰੀ ਨਿਵਾਸੀ ਸ਼ੋਭਾਪੁਰ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ: ਰਾਜਮਹਲ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਦਰ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਮਰਾ ਬਾਹਰੋਂ ਬੰਦ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦਾ ਕਮਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਧੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਪਲੰਘ ਹੇਠਾਂ ਮਿਲੀ। ਮੈਂ ਪੂਰਨ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ, ਪੁੱਤਰ ਦਿਲੀਪ ਤਿਵਾਰੀ, ਨਿਵਾਸੀ ਸ਼ੋਭਾਪੁਰ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ: ਰਾਜਮਹਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਾਹਬਜਾਨੀ ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਪੁੱਤਰ ਸਵਰਗੀ ਬੀਰ ਬਹਾਦੁਰ ਪਾਂਡੇ ਨਿਵਾਸੀ ਥਾਰੀ ਟੋਲਾ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ: ਸਬੌਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭਾਗਲਪੁਰ, ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ 11 ਸਾਲਾ ਧੀ (ਐਕਸ) ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਘੁੱਟਣ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾ ਦਿੱਤਾ।

ਇਹ ਮੇਰਾ ਬਿਆਨ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਸਹੀ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਭਾਣਜੇ, ਬੱਬਲੂ ਸਾਹ ਪੁੱਤਰ ਸਤੀਸ਼ ਸਾਹ ਨਿਵਾਸੀ ਜਮੁਨੀਆ, ਤੋਆਨਾ ਪਰਵਤਾ (ਨਵਗੱਛੀਆ) ਭਾਗਲਪੁਰ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

36. ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 161 CrPC ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਰਨ ਦੇਵੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਬਿਆਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

“ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਿਆਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦੁਬਾਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ - ਕਿਰਨ ਦੇਵੀ, ਉਮਰ ਲਗਭਗ 40 ਸਾਲ, ਪਤਨੀ - ਅਰਵਿੰਦ ਸਾਹ, ਆਰ/ਓ - ਥਥੇਰੀ ਟੋਲਾ, PS - ਸਬੌਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ - ਭਾਗਲਪੁਰ। ਸਹਿਮਤੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਭਰਾ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ - ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਝਾ @ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਝਗੜਾ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਝਾ ਉਰਫ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਉਸਦੇ ਘਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਸਹੁਰੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ (ਸਸੁਰਾਲ) ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ, ਸਬੌਰ ਨੇੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਕਾਲੀ ਸਥਾਨ। ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ ਇਸ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਜੀਜਾ (ਪਤਨੀ ਦੇ ਭਰਾ) ਨੂੰ ਕਮਰਾ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾੜੀ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਵਰਤਦੇ ਸਨ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣਾ। ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਟੀ.ਵੀ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਦਾ ਘਰ। ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਟੀਵੀ ਦੇਖਣ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਮਿਤੀ 31.05.15 ਨੂੰ, ਮੈਂ (ਕਿਰਨ ਦੇਵੀ) ਜਾਮੁਨੀਆ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਮਰਹੂਮ ਭੈਣ ਸ਼ਕੀਲਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਘਰ ਗਈ ਸੀ ਪਰਵਤ. ਮਿਤੀ 31.05.15 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12:00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਉਸਦੀ ਵੱਡੀ ਬੇਟੀ ਪ੍ਰਿ ਕੁਮਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਬੇਟੀ ਐਕਸ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ। ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਉਥੋਂ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਸਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਸਬੌਰ ਵਿਖੇ ਉਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਧੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਬੇਟੀ ਐਕਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਟੀਵੀ ਦੇਖਣ ਲਈ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਨੇ ਐਕਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ 'ਤੇ ਟੀਵੀ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ ਲਗਭਗ 9 ਵਜੇ. ਜਦੋਂ X ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਤੱਕ ਘਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਧੀ ਪ੍ਰਿਆ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਦੇ ਘਰ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਉਸ ਨੂੰ. ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾੜੀ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਤੋਂ ਐਕਸ ਦਾ ਪਤਾ, ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਅੰਬਾਂ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਗਿਆ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਥੇ ਵੀ ਮਿਲਿਆ। ਫਿਰ ਪ੍ਰਿਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਗਈ ਉਸ ਨੂੰ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇੰਨੀ ਭਾਰੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਐਕਸ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਭਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਤਿਵਾੜੀ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਗਿਆ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਪਰ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ

ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਲੇ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਹਨ। ਸਥਾਨਕ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਨੇਵਲ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਪਾਂਡੇ @ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਘਰ ਸੀ ਸ਼ੋਭਾਪੁਰ ਵਿਖੇ ਜਦੋਂ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਚਾਬੀਆਂ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਹੁਤ ਸੰਭਵ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ (ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ) ਨਾਲ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਕੀਤੀ ਉਸਦੀ ਧੀ। 01-06-2015 ਨੂੰ ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਝਾ ਉਰਫ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਗਰਿੱਲ ਦੇ ਤਾਲੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਲਗਭਗ 12:00 ਦੁਪਹਿਰ. ਜਦੋਂ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਅੰਦਰ ਆ ਗਏ ਵਰਾਂਡਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਫੁਚਨ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਖਿੜਕੀ ਵਿੱਚੋਂ ਦੇਖਿਆ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪਾਲੰਗ (ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਮੰਜੇ) 'ਤੇ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ ਕਮਰਾ ਜਦੋਂ ਫੁਚਨ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤੋਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾੜੀ ਲੱਕੜ ਦੇ ਬੈੱਡ ਹੇਠਾਂ ਲੁਕਣ ਲੱਗਾ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਲੈ ਲਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਸਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ X ਦਾ ਠਿਕਾਣਾ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਉਸ ਨੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਸ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਘਰ ਸੀ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਤਾਲੇ ਤੋੜ ਕੇ ਅੰਦਰ ਦੇਖਿਆ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਬੇਟੀ ਐਕਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਪਲੰਗ (ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ) ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪਈ ਮਿਲੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਚਿਹਰਾ ਬਹੁਤ ਸੁੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦੋਵੇਂ ਬੁੱਲ ਸੁੱਜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਜ਼ਖਮ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਸੱਜੀ ਗੱਲ੍ਹ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ. ਉਸ ਦੇ ਕੱਪੜੇ (ਅਪਵਿੱਤਰ) ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਦ ਮ੍ਰਿਤਕ X ਦੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗ ਸੁੱਜ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਹੋਏ ਜ਼ਖਮ ਅਤੇ ਸਟੂਲ ਨਾਲ ਚਿਪਕਿਆ ਹੋਇਆ ਗੁਦਾ ਸੁੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮ - (1) ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾੜੀ, S/o - ਦਿਲੀਪ ਤਿਵਾੜੀ, R/o - ਸ਼ੋਭਾਪੁਰ, PS - ਰਾਜ ਮਹਿਲ, ਜਿਲਾ - ਸਾਹਬਗੰਜ, ਰਾਜ - ਝਾਰਖੰਡ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਤਾ ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਝਾ, ਥਥੇਰੀ ਤੋਲ - ਸਬੌਰ, PS - ਸਬੌਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ - ਭਾਗਲਪੁਰ, (2) ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ, ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਸਵਰਗੀ ਬੀਰ ਬਹਾਦੁਰ ਪਾਂਡੇ, ਆਰ/ਓ - ਥਥੇੜੀ, ਤੋਲ - ਸਬੌਰ, ਪੀਐਸ - ਸਬੌਰ, ਜਿਲ੍ਹਾ - ਭਾਗਲਪੁਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਬੇਟੀ ਐਕਸ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ. ਉਸ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਪਾਲੰਗ (ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਮੰਜੇ) ਹੇਠਾਂ ਛੁਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਪੁਲਸ ਆਈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ।"

ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

37. ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 1 ਬੱਬਲੂ ਸਾਵ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

"ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਬੱਬਲੂ ਸਾਵ, ਪੁੱਤਰ ਸਤੀਸ ਸਾਹ, ਨਿਵਾਸੀ ਜਮੁਨੀਆ, ਪੀ.ਐਸ. - ਪਰਿਯੱਤਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ - ਖਗੜੀਆ, ਦੇ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਕਸ ਉਸ ਦੀ ਮਾਸੀ (ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਭੈਣ) ਦੀ ਧੀ ਹੈ। ਮਿਤੀ 31.05.15 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆਈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਕਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਪ੍ਰਿਯਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੜੋਸੀ ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਝਾ ਦਾ ਜੀਜਾ (ਪਤਨੀ ਦਾ ਭਰਾ) ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਨੇ ਐਕਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ 'ਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਘਰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ (ਮਾਸੀ) ਨਾਲ ਸਬੌਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮਾਸੀ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਐਕਸ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ। ਘਰ ਦੀ ਥੱਕ ਕੇ ਖੋਜ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਥਾਨਕ ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਝਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਖੋਜ ਬੰਦ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਲੈ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਮਰੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਲਬ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਿਕਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਿਸ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਚਾਬੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੋਰ ਵਧ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਝਾ @ ਫੁੱਚਨ ਪਾਂਡੇ, ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਫੁੱਚਨ ਪਾਂਡੇ ਆਪਣੇ ਸਸੁਰਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੋਭਾਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਥੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਿਤੀ 07.06.15 ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਦੁਪਹਿਰ 12:00 ਵਜੇ, ਫੁੱਚਨ ਪਾਂਡੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਘਰ ਦਾ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੁੜੀ ਐਕਸ ਬਾਰੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਕਸ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜੇ 'ਤੇ ਤਾਲਾ ਤੋੜਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅੰਦਰ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਐਕਸ ਦੀ

ਲਾਸ਼ ਮੰਜੇ (ਲੱਕੜ ਦੇ ਪਲੰਗ) ਹੇਠਾਂ ਪਈ ਮਿਲੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਬੇਤਰਤੀਬ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਕਸ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਨੇ ਜਖਮ ਅਤੇ ਸੁਜਣ ਪਾਈ ਗਈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਕਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਬਹੁਤ ਸੁਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦੋਵੇਂ ਹੋਂਠਾਂ 'ਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਨੇ ਜਖਮ ਸਨ ਜੋ ਸੁਜਣ ਕਾਰਨ ਲਟਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਨੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਪਲੰਗ (ਲੱਕੜ ਦੇ ਪਲੰਗ) ਹੇਠਾਂ ਛੁਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫਿਰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਆਈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

38. ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 3 ਪ੍ਰਿਯਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਪੀੜਿਤ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:-

"ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਗਵਾਹ ਪ੍ਰਿਯਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਉਮਰ ਲਗਭਗ 15 ਸਾਲ, ਪੁੱਤਰ ਅਰਵਿੰਦ ਸਾਹ, ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਥੱਥੇਰ, ਟੋਲਾ - ਸਬਲਪੁਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭਾਗਲਪੁਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ - ਉਸ ਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਿਤੀ 03.15.15 ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਕਵਿਤਾ ਦੇਵੀ ਆਪਣੀ ਭੈਣ (ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਭੈਣ) ਦੇ ਘਰ ਪੁਰੈਨੀ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲਗਭਗ 09:00 ਵਜੇ ਉਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਕਸ ਫੁੱਚਨ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਘਰ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖਣ ਗਈ ਸੀ। ਫੁੱਚਨ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ, (ਪਤਨੀ ਦੀ ਭੈਣ) ਦਾ ਜੀਜਾ ਸੀ।

ਉਸ ਨੇ ਐਕਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਐਕਸ ਦੋ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਿਯਾ (ਵੱਡੀ ਭੈਣ) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਤੋਂ ਐਕਸ ਦੇ ਠਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਕਸ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਿਯਾ ਵਰਾਂਡੇ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਨੇੜਲੇ ਆਮ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਕਸ ਗੁੰਮ ਹੈ। ਕਿਰਨ ਦੇਵੀ ਦੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਐਕਸ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਗ ਪਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਐਕਸ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਨਾਲ ਹੈ। ਫਿਰ ਹਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਵੀ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਘਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਚਾਬੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਫੁੱਚਨ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦਾ ਭਰਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਫੁੱਚਨ ਪਾਂਡੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਸਸੁਰਾਲ ਰਾਜਮਹਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਿਤੀ 01.06.15 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 12:00 ਵਜੇ ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਝਾ @ ਫੁੱਚਨ ਪਾਂਡੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

39.ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੁਲਿਸ ਅੱਗੇ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਤੇ ਮਿਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਹੀ ਪੀੜਤ ਦੇ ਘਰ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖਣ ਲਈ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਦੇ ਠਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਵਾਰੀ ਨੂੰ ਦਰਵਾਜਾ ਲਾਕ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

40.ਨਾ ਤਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਕਤ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਝਾਤ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਸੱਚ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ।

41.ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ

ਲਿਆਉਣ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁੱਖ ਛੱਡਣਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਕਹਿਣੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਸਬੂਤ ਐਕਟ') ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਅਨੁਸਾਰ।

42."ਧਾਰਾ 162. ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਹਸਤਾਖਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ : ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ।—(1) ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨ, ਜੇਕਰ ਲਿਖਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ, ਚਾਹੇ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ, ਇਥੇ ਅਗਾਊ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

42. ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਕੁਤਾਹੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ ਮੰਦਭਾਗਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਗਵਾਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕੁਝ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਉਸਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰੋ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। 43. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਵੀ ਮੂਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 165 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗਵਾਹ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੀ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਬੂਤ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਿਰਫ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਕੋਲ ਕੀ ਸੀ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ। ਜੇ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਉਚਿਤਤਾ ਨੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪਾ ਕੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 165 ਅਧੀਨ ਗਵਾਹ। ਉੱਥੇ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਰਾਏ, ਧਾਰਾ 162 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖਰਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਤੋਂ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਨਿਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਕੋਰਸ. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਪੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ 165 ਇਹ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

44. ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਥੋੜਾ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ।

45. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:-

"ਧਾਰਾ 162. ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ: ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੇਕਰ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ; ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੋਵੇਗਾ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ, ਭਾਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੀ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਕਸਦ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਚਾਓ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ

ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਪਰੋਕਤ, ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ, ਜੇਕਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ, ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 (1872 ਦਾ 1); ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਇਸ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਮੁੜ-ਵਿਚ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਮਾਮਲਾ।

(2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਸੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਸਬੂਤ ਐਕਟ,1872 (1872 ਦਾ 1); ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ 27.

ਵਿਆਖਿਆ.–ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਖੰਡਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਲੱਗੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਛੱਡ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਛੱਡ ਨੂੰ ਖਾਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਖੰਡਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੋਵੇਗਾ।*

46.ਧਾਰਾ 162 CrPC ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਗਵਾਹ, ਜਿਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ CrPC ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੋਗ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਮੁਲਜ਼ਮ ਉਸ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਖੰਡਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 162 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਤੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਧਾਰਾ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 162 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ "ਉਦੇਸ਼" ਸ਼ਬਦ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਲਈ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਬਿਆਨ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 162 CrPC ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਮਾ ਜਾਂ ਪਾਬੰਧੀ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਜੋ ਸੀਮਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਗਵਾਹ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਲੈਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਸਕੇ ਜੋ ਉਹ ਸੱਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਸੁਓ ਮੋਤੂ। ਇਹ ਸੁਝਾਉਣਾ ਅਜੀਬ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਜੱਜ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਜੋ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਪੁੱਛ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 165 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਜਿੱਥੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀਆਂ

ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਜੋ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 165 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ—

"ਸੈਕਸ਼ਨ 165. ਜੱਜ ਦੀ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ— ਜੱਜ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਤੱਥ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਸੰਬੰਧਿਤ; ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਾ ਹੀ, ਬਿਨਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਜਵਾਬ 'ਤੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇਗਾ: ..."

47.ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਝਾਤ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਦ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਵਰਤਣ ਲਈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੱਜ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਬਿਆਨ ਸੌਂਪ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਵਰਤ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਈ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਜੂਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਬਹੁਤ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦਾ ਧਿਆਨ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1951 ਐਸ.ਸੀ. 441 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਗਵਾਹ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਖਾਰਜ ਜਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਜਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।

48.ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਵਰਣਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗਵਾਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਲਾਹਯੋਗ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਵਿੱਚ ਝਾਤ ਮਾਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਪਤਾ ਲਗਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ ਫਸਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਫਸਾਇਆ ਸੀ।

49. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਫੈਸਲਾ ਵੀ.ਕੇ. ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ, (2015) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 588, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 145, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:-

"16. ਧਾਰਾ 162 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਖਾਰਜੀ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਥੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 161(1) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਸਿਰਫ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 162(1) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਧਾਰਾ 161 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਮੁੱਖ ਸਬੂਤ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ: (i) ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ; (ii) ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਨਾਲ ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ (iii) ਜੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗਵਾਹ ਦੀ ਮੁੜ ਪੜਤਾਲ।"

"17. ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛ ਸਕਦੀ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 162 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ "ਜੇਕਰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ" ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਵਾਹ ਦੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਐਗਜ਼ਾਮਿਨੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਐਗਜ਼ਾਮਿਨੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਵਿਰੋਧ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ

18. ਸੈਕਸ਼ਨ 145 ਦੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸਖਤ ਪਾਲਣਾ ਨਾਲ ਹੀ ਜੋ ਕਿ ਵਿਰੋਧ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਨਾਲ ਹੈ।"

"145. ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਐਗਜ਼ਾਮਿਨੇਸ਼ਨ।—ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਐਗਜ਼ਾਮਿਨੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਖਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ; ਪਰ ਜੇਕਰ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਖਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉਹਨਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਹਨ।"

"19. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 145 ਅਧੀਨ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਜੋ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਉਹ ਹਿੱਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣ ਵਿੱਚ। ਗਵਾਹ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਗਵਾਹ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਉਹ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉਸ ਬਿਆਨ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਸਿਰਫ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉਸ ਪੈਸੇਜ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਫਿਰ ਪੁਲਿਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਬਾਰੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਫਿਰ ਪੁਲਿਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਉਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਚਾਅ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੋ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ ਵਿਰੋਧ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

50. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਉਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਚਾਅ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੋ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ

ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਵਿਰੋਧਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਛੱਡਣਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਚਾਅ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰੇ।

51. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਘੁਨੰਦਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (1974) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 186, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:-(ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 191, ਪੈਰਾ 16)

“16. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਇੱਛੁਕ ਹਾਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 162, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 165 ਆਫ ਦ ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ....ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 162, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈ

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

52. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੰਡੂ ਲਕਸ਼ਮੀ ਰੈੱਡੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਆਫ ਏ.ਪੀ., (1999) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 69, ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ:-

“20. ਹੁਣ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਕੇਵਲ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਪਰੀਤ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਗੈਰ-ਮਨਜ਼ੂਰੀਯੋਗ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਝ ਸੰਸਦ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰੋਕਸ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਰਕਿਨਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।”

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

53. ਸਰਕਾਰ (1999, 15ਵੀਂ ਪ੍ਰ. 2319 ਆਦਿ) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਕਰਿਆ ਭੂਮਿਕਾ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਅਯੋਗ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੱਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ। ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਰਡ ਡੈਨਿੰਗ ਨੇ ਜੋਨਸ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੋਲ ਬੋਰਡ, 1957 (2) ਆਲ ਈ.ਆਰ. 155 (ਸੀ.ਏ.) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ਜੱਜ “ਜੱਜ ਦਾ ਚੋਗਾ ਛੱਡ ਕੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਚੋਗਾ ਨਹੀਂ ਧਾਰਨ ਕਰ ਸਕਦਾ”।

54. ਬੇਸ਼ੱਕ, ਜੱਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸਕਰਿਆ ਦਰਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਕਰਿਆ ਭੂਮਿਕਾ ਅਪਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਵੇਂ ਕਿ ਫਿਪਸਨ (ਸਬੂਤ, 1999, 15ਵੀਂ ਐਡ., ਪੈਰਾ 1.21 ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ:

“ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਸਥਾਗਤ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਇੱਕ ਤਟਸਥ ਅੰਪਾਇਰ ਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਊਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਛੱਡ ਕੇਵਲ ਕੁਝ ਅਪਵਾਦਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਘੋਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। 1999 ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਬਦਲਾਅ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਜੱਜ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆਸ਼ੀਲ ਜੱਜ ਸੀ (ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਮਨ ਲਾਅ - ਆਜ਼ਾਦ ਨਿਆਇਕ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ) ਇਸ ਦੇ ਬਜਾਏ ਅਸੀਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸਕਰਿਆ ਜੱਜ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਇੱਕ ਛੇਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਸੰਭਾਲਣਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਾ।”

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

55. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਨੀ @ ਹਨੀਫ ਅਤੇ ਹੋਰ. (1997) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 162, ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ:-

"11. ... ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 165 ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਅਸੀਮਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ "ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਅਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇ" ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਧਾਰਾ "ਕੋਈ ਵੀ" ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਸਜਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕੇਵਲ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੱਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸੀਮਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਅਸੰਬੰਧਿਤਤਾ ਵਿੱਚ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਖੱਕੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਧਾਰਾ 165 ਵਿੱਚ "ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਅਸੰਬੰਧਿਤ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

12. ਕਈ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਚੰਗਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਜੱਜ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਕੋਈ ਆਦਰਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੁੱਪ ਜੱਜ ਲੋਕ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਮਾਡਲ ਦੀ ਵਿਅੰਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦਾ ਸਰਗਰਮ ਜਾਂ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਬਣਨਾ ਕੁਝ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੋ ਪ੍ਰਤੀਦ੍ਵੰਦੀ ਪਾਸਿਓਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਥੇ ਜੱਜ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਤਮਾਸ਼ਬੀਨ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅੰਪਾਇਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਦੌੜ ਕੌਣ ਜਿੱਤਿਆ। ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਹੋਵੇ, ਕ੍ਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਚੂਕ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਜੱਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਪਤਾ ਲਗਾਏ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਐਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ, ਗਲਤੀ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾਵ ਹੈ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਨਰਵਸਨੈਸ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ-ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਗਲਤ ਜਵਾਬਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਅਤੇ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਇੱਕ ਉਪਯੋਗੀ ਅਭਿਆਸ ਹੈ।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

56. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਚਿੰਨੱਪਾ ਰੈਂਡੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (1981) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 191 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਉਦ੍ਧਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ:

"2. ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹਨ, ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਆਂਕਾ ਲਈ ਇੱਕ ਰੈਫਰੀ ਜਾਂ ਅੰਪਾਇਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਅਫਸੋਸਜਨਕ ਪ੍ਰਵਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਗ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਤੱਤ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਵਿਤਰਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਾਧਨ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਰਸ਼ਕ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦੁਆਰਾ ਚੌਕਸ ਸਰਗਰਮ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ...."

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ

57. ਅਸੀਂ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਕੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ? ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਝਾਤ ਮਾਰਨ ਲਈ, ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਉਹ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 367 ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਲਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਧਿਆਇ XXVII (ਧਾਰਾ 366 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 371) ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ XXIX (ਧਾਰਾ 372 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 394) ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਧਾਰਾ 366 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 368 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 386 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 391 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇੱਥੇ ਤੈਅ◌ਾਰ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਉਦ੍ਧ□ਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"ਧਾਰਾ 366: ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ।—(1) ਜਦੋਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ, ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਤਦ ਤੱਕ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਏਗਾ ਜਦ ਤੱਕ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

(2) ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਪਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਾਰੰਟ ਅਧੀਨ ਜੇਲ੍ਹ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇਗੀ।

ਧਾਰਾ 367. ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।—(1) ਜੇਕਰ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਬੇਕਸੂਰੀ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿੰਦੂ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਖੁਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਉਣ ਜਾਂ ਇਕੱਠੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(2) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(3) ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਸਬੂਤ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਧਾਰਾ 368. ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।—ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਧਾਰਾ 366 ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ—

(a) ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰੰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ

(b) ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਸੇ ਜਾਂ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਚਾਰਜ ਉੱਤੇ ਨਵਾਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ(c) ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਕਮਿਟਮੈਂਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਤਬ ਤੱਕ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਵਧੀ ਸਮਾਪਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ।

x x x x x x x x x x x x x x x x x x x x x x x x x

ਧਾਰਾ 369. ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ।—ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ, ਜੇ ਉਹ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ, ਜੇ ਉਹ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 377 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 378 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ, ਜੇ ਉਹ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇ, ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਜੇਕਰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪਰਯਾਪਤ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ— ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ

(ਅ) ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਪਲਟ ਕੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਟ੍ਰਾਇਲ ਲਈ ਭੇਜਣ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ;

(ਬ) ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਹੋਣ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ—

ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਲਟ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਜਾਂ ਛੁੱਟਕਾਰਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਬਾਰਡੀਨੇਟ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਟ੍ਰਾਇਲ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ, ਜਾਂ

ਫੈਸਲਾ ਬਦਲ ਕੇ, ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ, ਜਾਂ

ਫੈਸਲਾ ਬਦਲੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਿਸਮ ਜਾਂ ਹੱਦ, ਜਾਂ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਹੱਦ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਨਹੀਂ;

(ਸੀ) ਸਜ਼ਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ—

ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਲਟ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਜਾਂ ਛੁੱਟਕਾਰਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਟ੍ਰਾਇਲ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ, ਜਾਂ

ਫੈਸਲਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ, ਜਾਂ

ਫੈਸਲਾ ਬਦਲੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਿਸਮ ਜਾਂ ਹੱਦ, ਜਾਂ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਹੱਦ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ;

(ਡੀ) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਪਲਟਣਾ;

(ਈ) ਕੋਈ ਵੀ ਸੋਧ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਨੁਸਾਰੀ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁਕਮ ਕਰਨਾ ਜੋ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਤਦ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਵਧਾਈ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ:

ਹੋਰ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵੱਡੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏਗੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨਾਲੋਂ ਜਿਹੜੀ ਸਜ਼ਾ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਧਾਰਾ 391. ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।—(1) ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਜੇਕਰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਸਬੂਤ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ।

(2) ਜਦੋਂ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਤਦ ਉਪਰੰਤ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ।

(3) ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵਕੀਲ ਜਦੋਂ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

(4) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧਿਆਇ XXIII ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਹੋਵੇ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

58. ਧਾਰਾ 366 ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਮਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਤਦ ਤੱਕ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਧਾਰਾ 367 ਫਿਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਵਾਉਣ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 368, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਧਾਰਾ 368(c) ਅਧੀਨ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ (ਸੀਆਰਪੀਸੀ) ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ "ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ"। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਸਤਾਂਤਰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਅਧਿਆਇ XXVIII ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜੋ "ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਜਮਾ" ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਵਾਉਣ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ (ਸੀਆਰਪੀਸੀ) ਦਾ ਅਧਿਆਇ XXXI "ਅਪੀਲਾਂ" ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 391 ਵੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 386 ਫਿਰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਜਾਂ ਛੱਡਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਭੇਜਣ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਵਿਆਪਕ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XXVIII ਅਤੇ XXIX ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਰਤ ਰਹੀ ਸੀ।

59. ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 384 ਅਧੀਨ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਸ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਧਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੂਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਉਸ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਅਧੀਨ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਹਵਾਲੇ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 367 ਅਤੇ 368 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਅਗੇ ਵਧਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫਰਜ਼, ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਸਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ ਜਾਂਚਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦੇਣਾ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਬੇਕਸੂਰੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਂਛਨੀਯ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ, ਧਾਰਾ 368 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਤਬ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਦ ਤੱਕ ਅਪੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਵਧੀ ਸਮਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਜਾਂ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ, ਤਾਂ ਜੋ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 367 ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਪੀਲ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕੀ ਹੋਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਲੈਣਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। [ਵੇਖੋ: ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ)]

60.ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ, ਜੁੰਮਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ:

"10. ... ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 374 (ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 366) ਅਧੀਨ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 423 ਅਧੀਨ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ (ਧਾਰਾ 386 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973) ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮੁੜ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਬੇਕਸੂਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕੇ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਸੁਤੰਤਰ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਮਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੇਗੀ, ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਇਹ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣਾ ਸੁਤੰਤਰ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢੇ।"

61. ਇਸੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਰਾਮ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"12. ... ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 374 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲੇ ਉੱਤੇ ਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ, ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਸੀ ..."

62. ਮਸਤਾਨਵਾਲੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, (1964) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 133, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ, ਉਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਲੋਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ-

“11. ...ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ, ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 136 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਆਖਰ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੇਵਲ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਜੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਲੀਲਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਤਾਂ, ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 136 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਖਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।”

63. ਕੁਨਾਲ ਮਜੁਮਦਾਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ, (2012) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 320, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 366(1) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਸੀ ਕੇਵਲ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਉੱਥੇ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਾਪੇਕਸ਼ ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 366(1) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜਦਿਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ-

“16. ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 366 (1) ਸੀਆਰਪੀਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 367 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਨੂੰ 371 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਧਾਰਾ 367 CrPC ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਦੋਂ ਹਵਾਲਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਜੇਕਰ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਅਗਲੀ ਜਾਂਚ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਲਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ 'ਤੇ ਬਿੰਦੂ, ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਖੁਦ ਲਓ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 367 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ। ਦੀ ਧਾਰਾ 368 ਤਹਿਤ ਐੱਸ. ਧਾਰਾ 366 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਜਿਸ ਦੀ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਚਾਰਜ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੀ ਧਾਰਾ 370 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਾਇ, ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 392 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਸ ਰਾਏ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਫਿਰ ਧਾਰਾ 392 ਦੇ ਤਹਿਤ ਡੀ. ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੱਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਕਿੱਥੇ ਅਪੀਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ, ਏ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਅਪੀਲ ਦੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ।

17. ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 366(1) ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਸਮੇਂ ਇਕ ਖਾਸ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਧੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਇਥੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ [ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਮੈਟਰ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ 2007 ਅਧੀਨ ਐਸ. 366(1) ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ., 11-7-2007 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ (ਰਾਜ)] ਵਿੱਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਪਾਈ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਲਈ ਬਦਲਣ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ 376/511 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਸ ਇਕੱਲੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੀੜਤ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਬਰਬਰ ਜਾਂ ਅਮਾਨਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਲਈ ਬਦਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਧਾਰਾ 366(1) ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾਵਾਂ 368 ਤੋਂ 370 ਅਤੇ 392 ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਅਭਿਵਿਆਕਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਅਧੀਨ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 366(1) ਅਧੀਨ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਸਮੇਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਜਜਮੈਂਟ ਨੂੰ ਉਚਾਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਉਹ ਚੰਗਾ ਹੈ [ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਮਰਡਰ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ 2007 ਅਧੀਨ ਐਸ. 366(1) ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ, 11-7-2007 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ (ਬੇਲ)]।

18. ਅਸੀਂ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦੱਸਣ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਧੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 366(1) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਆਇਤ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਨੋਦਸ਼ਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਪੀੜਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਨੋਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਢੰਗ, ਇਸ ਨੇ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਉੱਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਾਇਆ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਆਸਰਾ ਜਾਂ ਸੰਭਾਲਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਾਇਆ, ਇਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੇਂਜ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ

ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਨਤੀਜਾ ਸ਼ਾਂਤੀਪ੍ਰੀਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਨਿਆਂਇਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਉਚਿਤ ਅਵਧਾਰਨਾ

64. ਸਾਰੇ ਉਚਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੈਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕੀ ਉਲਟਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਚ ਹੈ? ਫਿਰ ਉਚਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕੀ ਹੈ? ਉਚਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਰਸਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਧਾਰਮਿਕ ਫਲਸਫੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਫੀਚਰਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾਂਗਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਛਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਠੋਸ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਧੁੰਦਲੇ ਖੇਤਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

65. ਸੱਚਾਈ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਤਾਰਾ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਚਾਈ ਮੁੱਖ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੱਚਾਈ ਨਿਆਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਹੈ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਇਕੋ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਨਾ ਛੱਡਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਨਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

66. ਆਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਵਿਤਰਣ ਲਈ, ਭਾਰਤ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਾਸੂਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਭਿਯੋਗ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਆਪਣਾ-ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ; ਜੱਜ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅੰਪਾਇਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅੰਪਾਇਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

67. ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਟਰਾਇਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਦੀ ਸਿਨੇ-ਕੁਆ-ਨੋਨ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਟਰਾਇਲ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਡਿੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਟਰਾਇਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਬਲਕਿ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਵੀ ਉਤਨਾ ਹੀ ਅਨਿਆਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਟਰਾਇਲ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਇੱਕ ਈਮਾਨਦਾਰ, ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਬਚਾਅ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਈਮਾਨਦਾਰ, ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਲੋਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਟਰਾਇਲ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਟਰਾਇਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਟਰਾਇਲ ਜਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮੌਕਾ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਜਕ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਹੈ।

68. ਨਿਆਂ ਦੀ ਵਿਤਰਣ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਵਿਤਰਣ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਲਕਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਖਬਰ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦੇ ਟਰਾਇਲ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੌਰਾਨ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨ, ਚੌਕਸ, ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਾਰਨ ਪੱਖਪਾਤੀ ਜਾਂ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰੋਬੋਟ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਫੀਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਵੇਗਾ।

69. ਨਿਆਇਕ ਸੁਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮਾਲੀਮਾਥ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸੱਚ ਲਈ ਪਰਮ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ-

(ਅ) ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕਾਰ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕ "ਅਸ਼ੋਕ ਸਥੰਭ" 'ਤੇ ਖੁਦਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੋਟੋ "ਸਤਿਆਮੇਵ ਜਯਤੇ" (ਸੱਚ ਹੀ ਜਿੱਤਦਾ ਹੈ) ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮਹਾਕਾਵਿਆਂ ਨੇ ਸੱਚ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚਿੱਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(ਬੀ) ਆਮ ਆਦਮੀ ਲਈ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਸੱਚਾਈ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਨਸਾਫ ਵੀ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੋਸ਼ੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਸੀ, ਉਹ ਸਿਸਟਮ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਗੁਆ ਬੈਠਦੇ ਹਨ।

(ਸੀ) ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੱਜ, ਆਪਣੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਚਾਹਤ ਵਿੱਚ, ਨਿਸਕ੍ਰਿਯ ਰਹਿਣ ਦਾ ਚੁਣਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਸੱਚਾਈ ਇੱਕ ਬਲੀਦਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਡੀ) ਸੱਚਾਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਆਦਰਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਸਕਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਤਾਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨਸਾਫ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਚਾਈ ਮੁੱਖ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਾਈ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਆਤਮਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਈ) ਕਈ ਦੇਸ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਮਾਡਲ ਹੈ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਸਦੀ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾਈ ਲੱਭਣ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 139 ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਮਾਜਨਾ ਚਾਰਟਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਸਕ੍ਰਿਆ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗੀ ਜੋ ਅਪੀਲ ਲਈ ਆਧਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਐਫ) ਇਨਸਾਫ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਹਤਰ ਜਾਂ ਉੱਚੀ ਆਦਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

70. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਨਿਸਕ੍ਰਿਆ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਬਲੀਦਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਕ੍ਰਿਆ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਪੱਖ ਰਹਿ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਰਾਇ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸਵਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਫੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦਦੇਸ਼ਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

71. ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁੱਪ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣਕੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਉਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਵਿਵਿਧ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਖਬਰ ਹੋਵੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਜੋ ਉਹ ਆਜ਼ਮਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ ਤਦ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਸਰਗਰਮ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪ੍ਰਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਨਿਆਂਪੂਰਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

72. ਰਾਮ ਚੰਦਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਆਂਕਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਚਿੰਨੱਪਾ ਰੈੱਡੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਰਦਾਰ ਸਾਧਨ ਬਣਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਰਸ਼ਕ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਚੰਕਸ ਸਰਗਰਮ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ, ਨੈੱਲੋਰ ਬਨਾਮ ਇੰਥਾ ਰਮਾਨਾ ਰੈੱਡੀ, 1972 ਕ੍ਰਿ.ਲਾ.ਜੇ. 1485 ਤੋਂ ਇੱਕ ਗੁਜ਼ਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:—

"ਹਰ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਖੋਜ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾਈ ਇੱਕ ਖੋਜ ਹੈ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਨਿਆਂਕਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਉਸ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਖੋਜੇ ਜੋ ਉਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਲੱਭ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 165 ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਇੰਨਾ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਬਾਰੇ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਅਸੰਬੰਧਿਤ, ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 172(2) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਪੁਲਿਸ-ਡਾਇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਗਵਾਉਣ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਮਿਟਿੰਗ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਮਦਦ ਲਈ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

73. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੁਕਾਈ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਓ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿਓ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਚਾਅ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਚੂਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਜੋ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

74. ਜੇ ਕੋਈ ਸਾਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਕਿ, "ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ?" ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਬਹੁਤ ਸਾਦਾ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਲੇਰੈਂਸ ਡੈਰੋ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ;

"ਇਨਸਾਫ ਦਾ ਕੋਰਟਰੂਮ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ; ਇਨਸਾਫ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਕੋਰਟਰੂਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।"

75. ਨਤੀਜਤਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਮੌਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ 2017 ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ (ਡੀਬੀ) ਨੰਬਰ 358 ਦੇ 2017 ਦੇ ਪੁਨਰਵਿਚਾਰ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ 2017 ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ (ਡੀਬੀ) ਨੰਬਰ 358 ਦੇ 2017 ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਨਰਵਿਚਾਰ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

76. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮੌਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੀਖਿਆ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਸਮੇਤ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਸਮਝਣ। ਅਸੀਂ ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ।

77. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਵਕੀਲ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸੰਭਵ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਅਨੁਭਵੀ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪਾਸੇ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

78. ਰਜਿਸਟਰੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸਾਰੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗੀ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਿਲ੍ਹਾ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦੀ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇਗੀ।

79. ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ

ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate